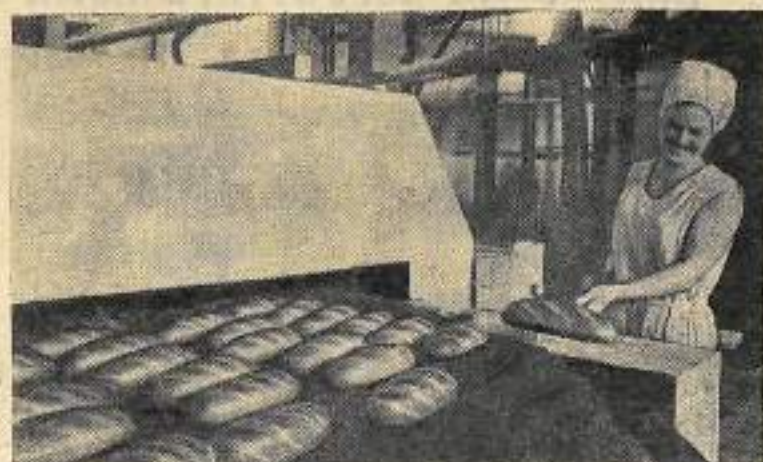

4. X₂ дээх үлсөөпекариал — дойду станицатын савгай тирээхтээ тавилтаахыттан бөөдөтүсүнэ.

Бийн 40 сэл аварга өтүүр-тутулц-буа. Ийн сэлээр устларыгэр тавынчханаа тинд бүрдүк зылык бөлөгнүнэ.

Синюшка: прекаръ Равса Фродовъ Батогинар
буууулдрын халчхастыбатын карор.

ССТА ПОТОЖИНИЦА

БЫЛААНЫ ТОЛОРОРГО ДЬУЛУҢАБЫТ

— Нэлэн илэр бйраахын-
ныккытын нэрсэ бастын
үлэһиттэргиттэн кимнээби
заттыг атай?

— Быйылгы юбилейдараах дьылга хайдах үлэлээн-хамсаан иһэргит түһүмэн биһикхэ кэлсин түһэргэр кэрдеһэбүт.

— Нэһиликтэрдээги ары
сыахтарыттан уонна сэллэрээ-
тэринэй пууннартан киннээх
бастаан илэллэри?

— Үлэ дьесининината
малтох. Гоботукухуйаны

— Бийыл материалтай бараны хангатыга түүх үлэни мөхтөөг?

— 1972-сылга Дирингав-
ди арым заводугар улахан
капиталнай үлэни ытты-
быт. Мындаарайыга Ленин
аатынан бөлхөз көмөсүнэн
абаас сүлхү өлөрөр пуун
тутуллаан үлэс килэрдэ. Мугу-
дайга, Арымлаахха подвалла-
ры көпөгөттибит. Чураччыга
10 боксалаах автогараһы
уонна киин котельнайбыт
саллааһынын тутан үлэс кил-
лээн эрээбит. Эһини сакка хо-

САНА ОЛОХ

ОСКВ ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҒЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭЭНГҮТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН ВААҒЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

1981 СЫЛ АЛТЫННЫМ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

№ 124 (4235)

1972 жыл. Алтыншы 14 күнә
СУБЮТА

Сыныпта
2 жерде

КЫЛААБЫНАЙА—ХААЧЫСТЫБА,

КӨДЬҮҮС

Өбүүн, алтынның 16 күнүгэр партийнай-политическай үөрөх систематыгар 1972—1973 сс. үөрөх дыла садаланар. Коммунистар марксистекай-ленинскэй үөрөхтөрө ССКП XXIV съезигэр тоһо-ролоон этиллибитин курдук, бэйэтин далааһынынан да, идеянай-политическай суолтатынан да дьинг-чахчы дьохунаах дыла. Оройуон партийнай тэрилтэлэригэр кэли сылларга коммунистар уонна партията суох актин политическай билиилэрин үрдэтиигэ билэр-көстөр хамсааһын оһоһулуна. Теоретическай уонна политическай болууруоһу дьиринни, практической сорукары кытта ыкса сибээстээн үөрөтөргө улахан болгомто уурулар. Ити үлэһиттэр идеянай өтүгүн буһууларыгар-хатыыларыгар, экономической, социальной уонна политическай сорукары толорууга иннилэр эппиэтинэстэрин үрдэтиигэ, оройуон үлэһиттэрэ Саха АССР уонна СРС 50 сыллаах юбилейдарын чинэ-тэригэр ылыммыт эбэһээтэ-лиэтибэлэрин ситиһиниэхтик толорууларыгар көмө-лөспүтэ саарбаа суох.

Өйүүн сабаланаар үөрэх са-
нга дылаа ордук эппизтээх
уонна үгүс уратылардаах.
Үөрэх дылаа ССРС тэрилли-
битэ 30 сыла туолууттар
бэлэмниин үтэннэн турда-
рына сабаланаар. Ити маркс-
истский-ленинский үөрэри
тэрийин таһымын, кири дьа-
йар күүһүн, көдүүһүн үр-
дэтэри модьуйар. Партийнай-
политический үөрэх комму-
нистар өйдөрүгэр-санаалары
гар, үлэрэ коммунистичес-
кайды сыһыаннаһылары-
гар, общественной олоххо
активнайдык кыттылары-
гар, кирилер быһыларыгар
майгыларыгар үтүө сабыдыа-
лы оҥорор, пияилетка иккис
сылын хаһайыстыбаннай-
политический уонна куль-
турнай соруктарын чыс-
тээхтик толорууга үлэһиттэр
айар активностарын сайынна-
лар аналлаах.

Үөрэх сана - дьылын көрсө
бэлэм сүйшүгүнөн ситэрилини-
нэ. Исээтчилэр уонна теоретическай өтгүнэн сөптөөх
бэлэмнээх 126, ол иһинэр
105 коммунист, пропагандистар сүүмүрдэннилэр. Пропагандистар оройуоннаабы семинардара бытылынна. Учебниктар, көрдөрөн үөрөтөр пособие булулуннулар. Быйыл партийнай үөрэх систематыгар уонна маасса-бай пропаганда формаларыгар экономическай билиилэри баһылааһынга болдомто ордук күүһүрдэ. Ити экономическай үөрөхтээһин үлэһиттэргэ марксистскай-ленинскэй мировоззрениени интэрин быстыспат соргото буоларынан баһаарыллар. Олохтоох партийнай тэриэтиэр бастаки занятиелар тэрээһиннээхтик ыгытыга улахай болдомтолорун ууруохтаахтар. Аһамыт пред-ставителэр үөрэх хаамы-тын хаачыстыбатын кичээн көрүүхтээхтэр. Бастаки занятиелар түмүктэрин дьүүл-лээн, баар итэвэстэри тус-ратар дьаһаллар ытыллыах-таахтар. Занятиеларга утум-наахтык сылдьан, киһилэр ис хоһооннорун ырытыы, пропагандистар опыттарын түмүү, тарбатыы ордук суол-талаах. Үөрөбү көтүтэр, бэ-йэтин политическай билии-тин таһымын үрдэтиигэ дьа-ныһан туран үлэлээбэт ис-тээтчилэртөн кытаанахтык ыйытыахха. Киһилэр өтчүөт-тарын, информацияларын истиэххэ.

Коммунистической үлэ оскуолаларын үлэлэрин тэрийһигэ эмнэ хонтуруолу күүһүрдүөххэ. Коммунистической үлэ оскуолаларын коллективтар олохторун бары өттүгэр дыйанытын туһата улахан: ударниктар көккэлэр, үүнэр, үлэ дисциплиниэтэ бөдөргүүр, рабочайдар - уонна сулууспаахтар профессиональной маастарыстыбалара үрдүүр.

Үерэх бу көрүнэ коллектив ийиһэр турар быһаччы структураты кытта ыкса сиблэстээхтик тэриллэхтээх. СССР КК «Коммунистическай үлэ оскуолаларын үлэлэрин тупсарыы туһунан» 1971 сыллаахха ылыммыт уураабын олоххо киирник киллэрилдиэхтээх. Маныаха үөрэри тэрийи сүрүн көрдөбүлүнэн занятиелар хаачыстыбаларын төрдүттэн тупсарыы буолар. Пропагандистарга общественной- политической уонна экономической проблемалары ордук тупсардайдык информациялааи ийини тэҥнэи, контуруолу сөптөөхтүк олохтоолун тэриллэхтээх. Үөрэх сүрүн туһаайымта — социалистическай эбэхэоталистбалэри толорууга бары үлэһиттэри түмэ тардыы, кинилэр үрдөвой уонна политической активностарын сылаңгата суох үрдэтэн ийи. Коммунистическай үлэ оскуолаларын үлэтин быһаччы тэри-йэччилэринэн хаһаайыстыбалар, тэрилтэлэр уонна предприятиелар салаһааччы-лара, специалистара уонна профсоюз олохтоох коми-теттарын председателэрэ буолаллар.

Юбилейнай партийнай-политической үөрэх хавчмытыбатын, кедьүүнүн үрдэтинга—сүхүн болкомтору.

Улаханньын-
аччыгыйдыын
шүрүһүн

ХАНАХСЫТ. Тугуу бригада-
тин бригадынра Н. Г. Кондра-
гьев салаататынан, Эрэли
Эристини ватынан колхоз ма-
наады бригадэдэтин старшай би-
ригэдэнира М. Е. Васильев тэ-
рийинтинэн бригээди Мангир
үрэхха биэр оттуур базатыгар
100 сүөһү киңиэр түрүөрү ар-
кыиэхэх хотон уоһа биэр
квартиралаах - типовой уосай
дьыа тутуулаан үлэди киридилэр.
Маныха бу ый 4—10 күннэри-
гэр 25 колхозтаахтар итинэн
сүлүүсөһөөхтөр итинэн үлэ

лэстидэр. Колхоз атын биригээ дэлэрэ биридн «Беларусь» тракторы бизэн көмөлөстүдэр.

Оттог илэрээ кук уонна бэбээ биригээдэ гараһын тутуу тутар колхоз үрдүкөн субьютүн нуук буолла. Онно колхозтаахтар, сулууспалаахтар өрө көтөдүлүүлээхтик үлээстидэр. Окуола VIII, IX кылаастарын үөрөнөөччилэрэ даң ыстылар. Гараж бэдэн буолла.

Н. АРЖАНОВ

Сууккаба—
760 грамм

Карл Маркс аатынан колхозка Барашков Киристын Романович бастуугунан уюлунар. Ыйык бу саас 120 ыччат сууауну туулу-та. Көрөр-харайар субиннарын маршрут баһымытынан маччитан, бири да ачыраппакка эмне-тет нитан турар. Бастуук түнүт биридин төбөтүн сууккатаабы орто абыллантын 760-нуу грам-на тиерта. Бу—колхозка бас-тын кордоору.

Ханшик баядар үлбэ сыһыма-
нах К. Р. Барашков бастуутуур
ыччат сүөхүлэрини көлхөлүгүр
ессе төлөһүтөн туттарар сору-
тлах

К. ЛЫТКИН.

ИНДОКИТАЙ НОРУОТТАРЫНЫЫН БИИР САНААЛАНЫЫ ААН ДОЙДУТААБЫ НЭДИЭЛЭТЭ

Ханга: сиймекки: Соьртү
Шетнам народнай сөбилонг
лэх куустарин баймаа ба
холомт дарибна одоодох
торувуук (Куанчи провин
ци) истатик кэсэртэ.

Угса диважи. ВДР баймагтаага
ра Вьетнам зорутуу тохуу-
бут хаавын шинэ американи-
скай агресордартан нэстэвэр-
тэ андарайлаар.

Бүсийн АРЕРСОДАГ, ВЬЕТНАМТАН КИЭР ӨМӨДӨН" дээр ааг тойгуу багтаан ннэр-күүстэрн хуудсгарыгар бейббит жуу-мнатын холбуубут.

ВИА—ССТА (история).

ПАРТИЙНОЙ
ПРЕССЫ

[illegible]

Партийнай төрилтэ ангаллаа-
быт 10 политинформатордара
иниллэртэ сүктэриллибит сорук-
тарын көлөрүүтэ кыһампылаах-
тык сыһааннаспытара. Үчүгэй
хоробуру коммунист К. Д. Нав-
лущай көрдөрбүтэ. Көрдөрүү
дроскалара үлэлээбитэ, бой-
буой истоктар таһарылыбыт-
тара. Оттоохун туһуван-бөлү-
рүс партийнай мунбасхтарга
түөрт көсүл дүүлүлэмтэ. Ати-
гатордар, политерийэччилэр
семиналлар ытыллыбыт.

Коммунистар уошайы 197
тонна оту оттоотулар. СССР чи-
линеэ Д. В. Кривошанкин сала-
бааччылаах илин эвентэ хас
бирдин улабикка тиксаринэн
20-лин тонна оту бэлэмнээн үө-
рөнөччилэр эвенталарын куот-
лабыыларыгар оройуон үрдүнэн
үбүс биримстээх инстартэ тигис-
тэ. Базанын 128,4 бырыһман
толордо. Оройуон биллиилээх
смакчыта коммунист Г. С.
Потгародов салайар эвентэ бы-
лазынаах 180 тонна сунугар
231,2 тонна үчүгэй халчыматаба-
лаах оту оттоон туттарда. Кыр-
дылас коммунист, шкениер
М. П. Догдойон 6 тонна оту
моой оттоото. Партийнай терил-

ҮРДҮК АНАЛ ЭЛБЭХХЭ ЭБЭЭНИНЭСТИИР

Партийнай докумуоннары уларытыы
туһунан боппурӯс — партийнай мунъахха

та (партбюро секретара таб. Игнатьев Н. И.). Ити курдук тэрийер уеина политической-массабай үлэни бичааннаахтын ыттан үлэһиттэр үлөс дьууурдарын түмүүтэ кырата суох өгөтөөх, Ити киминэн да мөрдөһүлүнэн табыллыбат. Дьаһынэн даранн партийнай тэриэс производствонн өрө көтөдүүтэ сабыдыала, коммунистар аван гардын оруоллара итинтөн түөһүлүннэс көстөө.

Үлс бийр сүүрэн салалтаа — судын нитингт. Ол эрээр 20 мянныгкыметтартан ыгыгах үс эрэ мянныгкымет үүт ыамын бы- лаанын тодорон ынаалар. (Од- деленкера бийр эрэ СССР чилинэ мянныгкысытынан үлэлиир. Тү- жүктэр кибяни үөрдүбөттөр. Үүт валовой ыамын былаана 82, от- тон үүтү государствода тутта- рын былаана 64 быраһыгын эрэ үөлэи ынаалар. Отделение са- далтата (управляющей таб. Листиков А. П.) 9 ыны быа- ни баалаһыанынаны кеннөрөр эрчиннээх дыһаллары бөччөа- на дээрн тодо ылабаа? Кини сым хаалбыт ыйдарыгар атын түөхха эрэкэр дуу? Партийный эрчынэ чоо бу бөһпүрүөспэ ороостовуна табыллар.

Не-партийнай үдээн салтм
туһарым, коммунистар Устас
бын корулар абээнгэстэрин
залымг суох толорууга үрлүк
эппэтинистэхтик савыанна-
һахтаахтарын, онуоха Зилитин
элэх итэгэстөр баалларын ту-

буһан тыл эһит таһаарыстар
бу курдук эһитлэр политтөрү-
йөөччилэринэн аһаһыт Кирил-
лина М. М., Попова П. М. ити
сорууларын ситэ суох толор-
дулар. Кириллина М. М. бэйэтэ
билигин үрдүтүгэ кыһаһыт,
занятыелары үгүстүк кутутар.
Оттон Эһитков А. П. партбюро,
исполком, сессия мункаһтары
гар сылдыһат, үкүсүгэр доһаты
хаһаар үтүстөннэ. Төттөрүтүн
миһестөбө булар государственнай
уһуна общественный тарыһаларга
күнүстө тирэтирэн произво-
дны салаһыһыны оссо тунсарыах-
ха, итинэн үрдүк произвед-
ственной кирбиһилэри кыһаһа,
трудовой коллектив өртөтүгэр
интин үлэни тунсарыахха сөн-
тоодо кыһаһа барытыгар өйдө-
лөр. Трудовой дьыһыһыһыһы
кыһиһилэр суох буолбатаһар. Ити
таһаарыстартын партбюро кыһа-
һаһыһы мыйытара ыһада.

УСБН чилинэз Седлавагдв Е.
Е. бейэтнгар сиптоох түмүү
он остумжата. Кыра үөрхтөөр
ардыр, бейэтн билэгтин үлэ-
тийиниге кыламат, позитүөрөх-
кэ сылдыбат. Билегин дараа-
гылымырын тохтошот. Ыл эл-
нит коммунистар партияны до-
кумуонкары уларытыннап си-
бээстэн киини кытта тустан
басиздалейиния хийган да та-
тары, киини парти' көктөгөр
хааллары дуу, хаалларбаты
дуу быналары нааджаадынн
захтылар.

Отделениега үнэ төрөлшилгээр үүсч ирэхдөстөр бааллаар. Биргэдэйнр Мошастырев Н. В. тусгаах үдэтүвн иралаанан сэлтэг сүүх дээрхастамар. Үгсүн быс-тах-остох наадага шоофер бы-наахатанан сэлддэр. Курууламтоту сүүхү сиир. Биргэдэйнр Негроз Н. Е. өтөрнөө, 500-кө центнер өт сизонкө тэсималй-гэ. Ити тууунал тракторнэ Саленцов Н. Г. эинэ хадмбан-абаран туран этэр. Сүүхү кыс-тыг хотонү була илнэ. Кындад хотонө ираластаамака турар. Ити отунан эинэ көрүнтөххэ,

Манлайгын сүхүүх партиянай тэригтэ — партия тэртэ. Совхоз-колхознуудуу партиянай төрилгэтэ коммунистар партия дэмлэлтэгэр бэрхинлээх, идэвхтэ өтүүлэн эрэллэх, коммунистическай мийнчлээх-сигилдээх буюуу тыныггар юмтар. Отделение бэры общественной-политическай уосна хабайгыстыбаннай олохторугар коммунистар авангарднай орудаларын үрдэ-тар туһугар кылалар. Улаһингэри тэрийээччи буюлар үндүл-налын сонгоохтук төлөрүүгэ-галгын утуулалх гарьхэн уос-на юмтар үзэни мнхмхалх. Манайха улаһингэри соруулх-тамчыт дэмлэлэ, отгон ком-мунистариа ССКП Устаагын көр-дөбуллэрин халгант сүхх төл-рүүтэ эшмэтээх буюуу ты-ныггар юмтар, гүсударственнай уосна партиянай дүгселинлэ-ниэни бөгөрлөтүү бйлаарар сү-рэл-лэх буюууоса.

Н. СИДОРОВ.

Номсомольской

политүөрүх дьыла

ИНКИ КУРУБУОК
ҮЛЭЛИЙР

Сүбүрүүскай аатынан сөххө
Доктордугуран отделениегын аа-
рын сүбүүх көмсөөлөөскөй тэ-
рилэ секретара Соомчанин
Неустроевт позитүөрүх сана-
дыгын хайдах саралалы ара-
ларын туһунан билингэ көрөс-
пөдөннөһүтүгэр маанык кэсэ-
тэ.

— Бийнхэ икн куруууэс үзэлнэр, «Коммунистический набын-сигилн төрүттэрэ» дин орто үүрэхтээхтэргэ аналдаах куруууэсг ошоттоох пропагандаст Н. М. Кладкин сайлар. Куруууокха 24 ийн эмэдэр, Алын дөөнөр «Партия туһуули бэснэд» куруууэсг сөөхөс рэбчөкүмүп председателэ Н. Н. Чингиларов уюуна Хатына орто ошудоттиң старшай пионер-баллаатгай А. А. Иванова сайлаах үүрэгтэллэр. Манга 11 кибэ хабаланина.

Манн тиймиди хас да көнөс-мөлөк бу курубуоктар ланити-ларымтар кмайан сылдыбыат ба-лаһиланыылаахтарын учууттоон, тус байэан үрөткэллэригэр се-рүдүдүлүтүбүт. Бийиги итүбэ-питинин сөһһа суох 3 ара ди-наты ханһимыат буолар. Атыт-тары кытта сана көнөтө сыл-дыбыат.

Комсомольский теритэ кы-
сомолестары полэт курубуустар
га сыһаартааһынынан эрэ му-
стурлаамакка, кинилэр бэри эа-
наттэлэры көтүһүөккэ сылдьа-
ларын хөнтүрөөллээһини күү-
һүтүрүө соруктаныр. Олор, аа-
пыт сылаары итэһэспитин бы-
һыл хатылааһыкка дуулубуо-
пут.

ГРУППА САБЫДЫАЛЫН КҮҮҮҮРДҮӨХХЭ

Сүдээд отделениетын Улахан
Бүлэгээр партийнай друшатын
учуутугар 7 коммунист туур,
Кинилэртэн 4 коммунист произ-
водства быһаччы улаанир. Ба-
ры коммунистар партийнай со-
цулалтаахтар.

Партийнай группа сый уста-
та 7 төгүд, ол ичинтөн иккитэ
активни кытта холбоолуктаа.
муньбахтары ыһыһыт. Группа
муньбахтарыгар кыстык, оттоо-
һун тулуун бөлүгүрүөстөр, бири-
төөдөүгө үлөйт илиини аттаран
түрүөрүү. ССКН КК «Арыт-
лааһыны уонна алыоолизини
утары охсүһүүнү күүһүрдөр дьа-
һыллар тустарынан» уураабын,
уопсай партийнай муньбах уон-
на сельсовет сессиятын уураах-
тарын олоххо киллэрин сөрүк-

тарин тустарын бэлгүүрээр
дүүлдэг билээ. Наргун
дотод сэдвэдсэйн уонь тө-
рөппүт комитетин үлэлэрин ө-
чуоттарын истигит, партийнай
группа биригээдэ бэри сэлэ
үлэлэригэр, мараһымс, дотод,
оскуда о.д.а. общественнай тө-
рилтэлэр үлэлэрин туйларыта
кумната кинимэһын ууар.

Биритээдэрэ быйыл сарга 200 сүөһү кириэр арыттаах муоста-
лаах хотон үлэрэ кирибит. Бу
хотонго ыччат сүөһүнү опы-
ттаах интээччи Макарова Т. Е.
салайааччылаах 10-с кылаабы
бүтөрбүт комсомолка кыргыттар
үлэһикчилэрэ билааннаммыт. Об-
щественнай сүөһү аһылыгын ба-

дэмжээнийгээ бийрхэгдэ бэлчээр
таанран сэлэлдэг бэлчээр
129 бийрхэгдэ голорбут. Ма-
нхгаха партийнай-группа сабы-
лалд бийрхэгдэ суора түүлсэй.

Партизунна улэтин отузотун истэн баран ОСКП райкомун бюрота кэжкэ итагэстэри мйда. Нәһилэиньнэни культурай-сырдаттар эттүнэн хааччыммы ираабынан ситэтэ суох. Кулуун, библиотека уота-хуоһа сүүх үздэллэр. Нәһилэиньнэньэ киния көрдөрүүлүбөтөдө сыл буолан ээрар. Маныаха кинесетэ директара таб. Михайлов В. П. сөтөөх дьаһалы млбэтах. Нәһилэиньнэни иитэр-ойдотер, поли-

түүнчлэн тусгай-малын үйлдвэр
хөгжүүлэх, хөндсөн агуйг
малтан хураах, малд
малд хураах, малд

Партийнай группа (таунсорт тай, Платонов Н. С.) инициатив коммунисттар байларо түртүрүлүбүт улаастагыларымтар ула- түрүгү ийин эниметингестарин куулуурлар, трудовою коллективин орусулун үрдөтөр соругу үрдүрүнап үлөсүмө илалдылап. Көрдөрөп агитацияны тэрийип, политическай-массабай үчүнчүлүгүм түсөарылдымалтап, агитация үлөтө билингия көрдөбүлгө инициативтар тына сангалып биданарынан тэрилдиэлтээх.

У. НИКОНОВ,
ССКП райномун партийнай-
тэрийэр отделын инженерора.

Колхозтаахтарга, совхоз
рабочайдарыгар

Политический литература и
дательства колхозахтар
уонна совхоз рабочедарыга
анаан мелүүн тираһынан «Эко-
номической библиотектар»
дизин үөрэх пособиетин бичээт-
тээт. Сага кинигэ начальнай
политоскуолаарга, икки сыллаат
экономической оскуолаарга,
марксизм-ленинизм тэрүттэрин,
коммунистической үлэ оскуола-
ларга, народнай университет-
тарга суоттанан аһаһуллуна.

CCTA.

Бүгү 11 күнүгөр оройуон сыгыһыттарын сүбэ мунһабыттан быйыа үлэ хайдах баран иһэр уонна 1972—73 сс. сыгыһыттарын тэрийи сорукара туһунан дакыдааты рыйсыйт исполкомун тыа хаһаайыстыбатыгар управлениеттан начальнига таб. Сергеев С. И. очурда.

Калбит кыстыкка былаанна таһынан 200 сыгыһыны итэ, оройуон 11020 сыгыһынахтаах. — диэтэ таб. Сергеев. — Бу пятилетка бүтэһигэр сыгыһы ахсаана 12360-ка тийиэхтээх. Онон оройуонга 1940 сыллаахха саамай күнүнэн 12158 сыгыһыламыт таһымы ситиһэр уонна аһарар сорукур.

Маннаха үлэ хайдах баран иһэрий? Быйылгы төбүс мыйга сыгыһы ахсааныгар былаан 124,8 бырыһыан төлөрүлөн, пятилетка бастакы сылын туһааннаах кэмнээрэр 1186-нан элбэттиллэн, 13499 төбөгө тиэрдилиннэ, кулун деловой тахсыта 74,8 бырыһыанга тэниһэн, ааспыт сыгыһытаах кэмнээрэр 1471-нэн элбэх кулун ыдылынан. Кулун деловой тахсытыгар бу көрдөрүү бүт республика орто көрдөрүүтүн 10,8 бырыһыанынан үрдүк, маллы оройуоннарыттан, ол курдук Намтан, Орджоникидзевскайтан бастаатыбыт. Быйылгы төбүс мыйга бия ахсаана быһарымынны төбүс мыйлаагар 388-нан элбэттиллэн, 5310-ка тиэрдилиннэ.

Ааспыт пятилеткада оройуон үрдүнэн өнөрүлүбүт эттэн сыгыһы этэ 25 бырыһыаннан элбэтэ. Бу пятилетка бастакы сыгыһыгар 21 бырыһыанга тэниһэнтэ. Быйыл барылааһын аарымын оройуон хаһаайыстыбалара 642 тонна сыгыһы этин государство атымылаахтарга эбэтэр государство атымылаахтыт эт 27 бырыһыаннан сыгыһы этэ ылаада.

Сыгыһы структурата салаачча түбүстэ. Калин алта сыгыһы сыгыһтан үчүтэй төрүбү Калинин аатынан колхоз (зоотехник Пермяков Н. Д., сыгыһы зооковод Сивцев Д. Т.) ситиһэр. Ол курдук бу сылларга кулун деловой тахсытын 70 бырыһыантан аллара түһэрэ идик. Онон манна дымтан-уоттан тутулуга суох сыгыһы интентин быһааран эрэл.

Силмакка: мунһаа кыстыкылаахтара оройуон бастык сыгыһыта. Итинки эрээкэ династан уһа—Улэ Кыһыл Знамята аатынан колхоз (зоотехник Сивцев Дмитрий Герасович (Калинин аатынан колхоз), пэтилетка Знаго орденнаах (Калинин аатынан колхоз), калыпты эрээкэ династан (совхоз Соловьевский отделеннэ); калыпты эрээкэ династан уһа—Улэ Кыһыл Знамята, Бочуот Знаго орденнаах калыптарда уһа—Улэ Кыһыл Знамята (Леким аатынан колхоз) уонна Дьалчовскай Неван Михайлович (Леким аатынан колхоз) уонна Улэ Кыһыл Знамята орденнаах Новгородов Георгий Семенович (совхоз «Болотногобу отделеннэ»). Н. СОЛОВЬЕВ фотота.

Оройуон сыгыһыттарын сүбэ мунһабыттан

дэр.

Калин алта сыгыһы кулун деловой тахсытын сөккө (сыгыһы зоотехник Попов Д. Н.) 62 бырыһыантан аччашаа, 2000 кыһыга биэзэх улахан хаһаайыстыба үчүтэй түмүктөрү ситиһэ.

Кулуну тымынаахтык интент куһаарана суоһун бөлүтүнэххэ сөн.

Сыгыһы быйылгы кыстытын тэрийиһэ сэрэтин быһытынан эттэххэ.—диэр интент сыгыһы итэбастарга тохтуурутар дакыдааты.—1970—71 сс. кыстыктааһар 130 төбөкөн аччатыллар да, 1971—72 сс. кыстыкка элбэх сыгыһы—318 төбө туһата суох олутта таһаарыллыбыта. Ордук тый, тингэһа группаларын хойутаан хомуйууттан кинилэр быста ырбытыра. Онон киниһунан олуту элбэттэ. Ону тэһэ көрүүнү-истини мөлтөтүүтүн, ааһа баран көргүтөн, төһөрөн өлөрүүтүн.

Сыгыһы хаанын туһаарыагы атырдагы атылааһын, атастаһын барбатын, сыгыһы туһуулаа бытааннык мытылааһынан, эдэр сыгыһыттары интент мөлтөһүн курдук улахан итэбастардаахт.

Билэрбит курдук, үһүн кэмгэ ардах түспөтөрүнөн, быйыл көнчээр суох, өт төрдүгөр тийбэ быһа-хатта. Онон хаһыыга кутталаах кыһын кэлэн иһэр. Бу сыгыһыттар үлэлэригэр эминэтинэстэрин ордук үрдэтэри эрэйэр.

1973 сылга эти очуруу, государство атымылааһын быйылгыстааһар улаханнаах улэтарынан, кыстыкка сыгыһы киниһунан олуттун мунутуурдук аччатарга, эһинил кулуну ылыны күүскэ үрдэтэргэ бары эвенордыван үлэни тэрийи ытылаахтык. Бу интент кыстыкка аһылыкка тыйга, убаһада 10, хаһыа сыгыһыгар 3 центнер өт көрүлүннэ. Ону тэһэ хаһаайыстыбалар быйылгы үчүтүтүн биридн төбө сыгыһы 1—1,2 центнер фураһы уурунулар. Ол гынан баран бу кыстык ордук ыарымы

түбэлтэтигэр кыһаан эһинэтигэр кыһаа суох. Онон кыстыгы быһаарыма маннык дьаһаллары ылаахха.

Хаһаайыстыбалар не наадаларыгар туттар убаһаларын бу мый 20 күнүгөр дээрн тутталара наада.

Бары убаһалары бу мый 15—20 күнүгөр араарымын кытан, биэлэри дымла сылаас кэмгэр сөккө ылаары булгурулаах.

Сыгыһы иһин сойуута элбэриһэн, бары группа сыгыһы үчүтэй түһэрини убаһа араарыллытын кэмгэр тэрийиэххэ. Маннаха бары ветеринаристар Октябрь бырааһынныгар дээрн обработканы бүтөрөллөригэр, бу үлэһэ хаһаайыстыбалар көмө дьону биэрэллэригэр.

Уу тоһмутунан, өттөн утатыгыгар хаар хойутаан түһэриннэ, сыгыһы ууга түһүүтэ уонна аччалаан быһа түһүүтэ тахсар кыахтаах. Убаһа уоһун бааһырыта туррода. Онон сыгыһы манчыйа сылдыар бары сирдэриннэ хаһаан да дьуһурустубаны тэрийи мунуһу тэһэн биэрини олөхтүүэххэ.

Таатта алаастара кураллааһыттарынан, оройуон хаһаайыстыбалара сыгыһыларын хаһыагы арымы ордуһунан Аһаа эдэр үүрөн манчиталлара наада. Динэтигэр түһүтүн ити сирдэргэ манчыйа фураһы эһин аһылаах биэриэххэ.

Бастык сыгыһыттар оһаттарынан тыйдары, тингэлэри баста ыра манкэриннэ сэттиннэ ортотуттан аһатылаахтылаах. Быһа түспүт кыра сыгыһы өтөр өрүттүбэт, улахан тымын түһүүтүгөр өдөр.

Бастык сыгыһыттарыт (Константинов Р. И., Дьалчовскай Н. М., Новгородов Г. С., Сивцев Д. Т., о. д. а.) оһаттары киниһик туттуоххэ.

Сыгыһы хаһа сылдыар сириннэ эһин очуруу фураһынан аһатымы олөхтүүэххэ.

МУНЬАХ кыстыкылаахтара, не сүрэхтэригэр кыһаа, динэлааһын туран, дакыдааты тула көхтөхтүк көпсөтиллэр.

Быйыл оройуонга сыгыһы киниһунан олуту элбэх, ордук бийиэхэ—совхоза—диэтэ Соловьев отделениетин старшый сыгыһыта Петров Д. Д.—Ол үлэһэ эһинэтигэ суохтан. Итинкитин үлэһэ эһинэтигэ суох буолууну кытааннахтык ирдэххэ.

Сыгыһы интентигэр суһатаны биэрини күүһүрдүүххэ. Сыгыһы үлэлиир коллектив үчүтэйдик түмүүххэ. Маннаха мунуудайлар ордуһарын үрө бөлүтүннэ, кинилэр курдук тэриһиэххэ.

Племенной үлэни өрө көтөдүүтэ активнайдык ылааххэ. Уруурданыттан өрө төһөнн төрөөн иһинтэ түсүүр.

Сыгыһы инвентаризацияны бастар мөлтөх туруктаах. Күрүбэ-хаһаа бөлүмөтүнү үүрүүххэ. Бу дымалаа, холобур, совхозка суолта бириллибэтэ сөхөлөһүннэ наада. Мунуудайлар күрүбэ-хаһаа баарыттан сыгыһы интентигэр ордуһарыттан үрөһиэххэ.

Быйылгы кыстыкка кэмчээр суох, хаһы кыһаарас, онон таатталар сыгыһыларын оройуон территориятыгэр килэрбөтөрүн курдук дьаһалы ылаахха.

Сыгыһыттар хирдэригэр сыһыаннаһарбыт, көмөлөһүбөт наада,—диэтэ совхоз Дорж-дуураптаагы отделениетин сыгыһыта Федоров П. Д.—Таб. Петров эһинэтиг курдук, сыгыһы үлэлиир коллектив үчүтэйдик түмүү бастакы учараттаах сорукур буолуохтаах. Бийиһа отделениеттигэр бу өттүнөн мөлтөһүн көһөрүүххэ.

Мин сыгыһы бары группалара биридн аһылаарыттан олуту тахсар диниһи. Сыгыһы интентигэр өртөөһүн ороһукур үрдэттиэххэ. Инвентаризациялааһын диниһыттан таһаарыахха. Эдэр сыгыһыттары интентиг кыһааннаах күүһүрдүүххэ.

Сыгыһы бөһөһүн чуолкайа суода бөрт эрийн үсөкөтөр, манн көрүүххэ. Күрүбэ-хаһаа совхозка, ордук—бийиһа отделениеттигэр баар итэбастары учуоттаныахха.

Калинин аатынан колхоз сыгыһыта Терютин М. П. государство туттарылар сыгыһыларын өлөрүүгү биридн күн бүтүрөр курдук тэрийиэр наадалык оһаттаах, кырдыаас сыгыһыттарга сыһыаран эдэр сыгыһыттары интентиг, сүтүк сыгыһылар адырбастарыгар тиэрден иһэр үүгө үгэстэнэргэ, сыгыһыттар специализациялан хааччылааһыттары эттэ.

Сыгыһы бастык сортаах оту эрдэттэн үгэр буолары учуоттаныахха. Хагдаһ оту сыгыһы бөһөһэ хаһан аһаан сырытагына наар аһыһа очуруу үһүе сортаах, куһааран оту бөһөлөр.—диэр Чурапчы селотун олөхтөөгө пенсионер Павлов Я. И.—Аһын да үлэлэргэ курдук, сыгыһы интентигэр кылаабыһаа—көрүүнү-истини, бөһөһэдэһини түспэри. Мен убаһалары интентигэр күһнэ биэстэ аһатарым, куол уутун сирар буоланнар, хаары уталаан иһэр дэрим. Онон түмүк үчүтөй.

Совхоз сыгыһы интентигэр зоотехник Попов Д. Н. сыгыһыны атымылааһына кинилэр үүөхтары-хандыктарын туһунан туох да докумуон суох атымылааһыны сэмэлэтэ. Дорж-дуурап отделениетин сыгыһыта Хоютанов М. М. мөлтөх үлэлэһтэрин үрдүнэн кэлбөккэлэр кытааннахтар совхоз сыгыһыттарын уопсай мунһааһарын тохтуулары, бу мунһааһаа суохтары критикалаан туран, интентин маннык эһинэтигэ суох быһымылааһыларын тохтотоллорулар саамай сөптөөх аһыһа очордо. Ону тэһэ бастык сыгыһыттар оһаттары киниһик сирдэтарга баарда.

Мунһаах үлэтигэр республикатаагы сыгыһы госплемстанциятын директора таб. Иванов Н. Ф. кытан элбэх туһаалаах субэлариямалары биэрэ.

ОРОЙУОН сыгыһыттар бөһөлөригэр маннык үрдэтиһи интент социалистическай эбөһө-тэлиһиһи ылаһыһылар.

Иһилэйдэрдаах сылга сыгыһы интентин былаанын 102 бырыһыан төдөрөн, былааны таһынан 200 сыгыһыны интентиг, хас биридн сыгыһыгэ эвенн, биридгөдө көрүүнү-истини, аһатымын түспэриһарынан улахан сыгыһыны 98 бырыһыан тыйылаахтын интентиг, 1973 сылга кулун деловой тахсытын 80 бырыһыанга тиэрдэргэ;

үүһэр мый 1 күнүгөр дээрн бары убаһалары иһэлэриттэн арааран, истэрин үчүтэй таһааран, бастык сортаах сыгыһы отунаан ыраас хаардаах, хаһаа өйүүрдээх сиргэ аһатымын тэрийиэргэ, очон, эрдэ араарыллыбыт бия ичигэс эрдэһинэ аһаан күүһүрүһи, уойарын, чэһиһи-лөрүүбэй буоларын ситиһэргэ;

хаһыыга сылдыар сыгыһыларын аһылыгыттан, мөһтөһүтүн көрөн маршрутту туһуһан үүрөн аһатарга, фураһынан, туһуһан хааччыларга, бу уонна үүһэр мыйдарга сыгыһыны ойбонго уулатымын олөхтүүргэ;

төрүүххэ эрдэттэн бөлөһүннэн, хас төрүүр биһини кичэйиһи кэһиһи көрөргө, хааччылаах турро-ран суукканы эргиччи дьуһурустубалаан төрөтөргө, саһа төрүүр тингэлэргэ, иһикс сыгыһы төрүүр биэлэргэ өһуобай бөлүмөтүн уураарга;

кыһынны кэмгэ кутталаах туруктаахтык убаһалары, аһын да сыгыһылар хаһаайыстыбалар салайааччыларыгар турроһоһа ордук сатабылаах, кыһааннаах дьон ураты көрүүлэригэр-истиниһигэр сыйыһартарга, очон сыгыһы киниһунан олуттун аччатаан, кулун деловой тахсытын улаатыһынан, 1972—73 сс. сыгыһы этин очуруу таһаары былааннарын 100 бырыһыан төдөрөргө;

үгэр атырдарын үгэһэ баһыахтары иһик мый иһиннэ хаһыттан аһылаах киллэрин сөһиһи ылаарарга;

сыгыһы интентин сайыннаар, сыгыһы боруодатын түспэри интент аһын сирдэртэн атырдары атастаһымын, сүүһүрдэһини, племенной совхозостору атымылааһыны тэрийиэргэ;

сыгыһы интентигэр ыччатыгары сыһыаран үрөһиһа ылаарга, сыгыһы интент сыйдан иһэркэһи, киниһи туруктаахтык салайыһаар туһуттан, 1973 сылга хас сыгыһы эвеннотун күүһүнэн 5-тин километр усталаах бүтэйи тутарга;

бу этиллиһиһиһи төдөрөргө республика бастык сыгыһыттары оһаттары туһуһан уонна хас биридн интент үрдэтиһиһи эбөһөтэлиһиһи ылаһыһи, куоталаан үлэлииргэ.

И И И

МУНЬАХ оройуонмут сыгыһыттары кинилэр интентигэр туруорулуһуу сорукары толорго үтүө дьулурудаахтары көрөһилэһтэ уонна ол дьуһун түмүктэригэр эрэнэбит.

ӨРӨ КҮҮРДҮН, СЫГЫҺЫТТАРЫБЫТ, ЭНТИГ ҮЛЭБЭЭ ЭНТУЗИАЗМЫГ!

С. ДАНИЛОВ.

